

THE PROBLEM OF REFUGEES FROM UKRAINE IN POLAND IN FACE OF WAR WITH RUSSIA IN 2022

PROBLEM UCHODźCÓW Z UKRAINY W POLSCE W OBLCZU WOJNY Z ROSJĄ W 2022 ROKU

Wiesław Barszczewski^{C-F 1}

¹ John Paul II University, Poland

¹ Akademia Bialska im. Jana Pawła II, Polska

Barszczewski, W. (2024). The problem of refugees from Ukraine in Poland in face of war with Russia in 2022 / Problem uchodźców z Ukrainy w Polsce w obliczu wojny z Rosją w 2022 roku, *Social Dissertations / Rozprawy Społeczne*, 18(1), 453-471, <https://doi.org/10.29316/rs/190735>

Authors' contribution /

Wkład autorów:

A. Study design /

Zaplanowanie badań

B. Data collection /

Zebranie danych

C. Data collection /

Dane – analiza i statystyki

D. Data interpretation /

Interpretacja danych

E. Preparation of manuscript /

Wyszukiwanie i analiza
literatury

F. Literature analysis /

Wyszukiwanie i analiza
literatury

G. Funds collection /

Zebranie funduszy

Tables / Tabele: 1

Figures / Ryciny: 2

References / Literatura: 25

Submitted / Otrzymano:

19.03.2024

Accepted / Zaakceptowano:

02.07.2024

Summary: The article presents the problem of refugees from Ukraine in the face of war with Russia in 2022, taking into account the situation in the initial period of aggression.

Material and methods: Identification of issues was made based on a critical analysis of literature, reports and statistics as well as international and domestic legal acts.

Results: Showcasing the refugee crisis in the context of the security of both the refugees themselves and of the host countries, and its significance for the stability and security of the region.

Conclusions: The wave of refugees has been met with widespread relief efforts, with millions of Poles joining in voluntarily. It is important to have a comprehensive approach to the refugee crisis, that takes into account the protection of refugees rights and human dignity, as well as the protection of the security interests of host countries.

Keywords: security, refugees, war, Ukraine, migrations

Streszczenie: W artykule przedstawiono problem uchodźców z Ukrainy w obliczu wojny z Rosją w 2022 roku, z uwzględnieniem sytuacji w początkowym okresie agresji.

Materiał i metody: Identyfikacji zagadnień dokonano w oparciu o krytyczną analizę literatury, raportów i statystyk oraz międzynarodowych i wewnętrznych aktów prawnych.

Wyniki: Ukazanie kryzysu uchodźczego w kontekście bezpieczeństwa zarówno samych uchodźców, jak i krajów przyjmujących, oraz jego znaczenie dla stabilności i bezpieczeństwa regionu.

Wnioski: Fala uchodźców spotkała się z powszechną akcją pomocową, w którą miliony Polaków włączyło się w pełni dobrowolnie. Ważne jest kompleksowe podejście do kryzysu uchodźczego uwzględniające ochronę praw uchodźców i godności ludzkiej, a także ochronę interesów bezpieczeństwa państw przyjmujących.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, uchodźcy, wojna, Ukraina, migracje,

Address for correspondence: Wiesław Barszczewski, Zakład Bezpieczeństwa, Akademia Bialska im. Jana Pawła II, Siderska, 95/97, Biała Podlaska, Polska; email: w.barszczewski@dyd.akademiabialska.pl ORCID: 0000-0002-2943-5732

Copyright by: John Paul II University in Biała Podlaska, Wiesław Barszczewski

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercialShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

Security is one of the most important human needs that constitutes a fundamental, existential value, and an overriding objective of the state is to guarantee security. However, there are a number of threats in the modern world (natural, anthropogenic and hybrid threats), which due to their nature and areas of occurrence, deprive people of the opportunity to provide for this existential need (Jarmoszko, 2011). Political, economic, social, environmental or military threats are all significant challenges for state security policy. It can be assumed that military threats are the most serious of these, as war results in the destruction of the proper functioning of the state and its citizens (loss of sovereignty, death of many people, destruction of infrastructure on a massive scale, total extermination of a nation), as well as changes in geopolitical relations.

Wars have always been present in the coexistence of nations, states or international alliances. Because of their effects, it can be said that they have been and continue to be the greatest threat, the source of which is human activity directed against another human being for the purposes of sovereignty, acquisition of territory, or economic domination (Bodziany, 2010). It should be stressed that armed conflicts have always been linked to the issue of civilians fleeing from threatened areas.

The war unleashed by Russia against Ukraine on 24 February 2022 has become a source of the migration crisis in Europe. This crisis has particularly affected Poland as a country bordering Ukraine, and is unprecedented of its kind in Europe since the Second World War. However, the wave of people coming from Ukraine did not stop in Poland; some refugees moved further towards Western Europe. European countries are trying to deal with the influx of migrants into their territories. They use various migration policy tools and processes to do this. The most important of these include border protection, visa policy or rules for taking up employment by foreigners. Migration processes have been particularly dynamic in recent years and, as a result, it has become very difficult to

Wstęp

Bezpieczeństwo jest jedną z najważniejszych potrzeb człowieka i stanowi fundamentalną, egzystencjalną wartość, a zagwarantowanie bezpieczeństwa jest nadrzędnym celem państwa. Jednak we współczesnym świecie występuje szereg zagrożeń (naturalnych, antropogenicznych oraz hybrydowych), które swym charakterem i obszarem występowania pozbawiają ludzi możliwości zapewnienia tej egzystencjalnej potrzeby (Jarmoszko, 2011). Zagrożenia polityczne, gospodarcze, społeczne, ekologiczne czy militarne, są dla polityki bezpieczeństwa państwa istotnymi wyzwaniami. Można przyjąć, że zagrożenia militarne stanowią najpoważniejsze z nich, ponieważ w wyniku wojny dochodzi do destrukcji prawidłowego funkcjonowania państwa i jego obywateli (utrata suwerenności, śmierć wielu ludzi, zniszczenia infrastruktury na masową skalę, całkowitej eksterminacji narodu), a także do zmian w relacjach geopolitycznych.

Wojny zawsze były obecne we współistnieniu narodów, państw, czy sojuszy międzynarodowych. Ze względu na skutki można stwierdzić, że były i nadal są one największym zagrożeniem, którego źródłem jest działalność człowieka skierowana przeciwko innemu człowiekowi, w celach władczych, pozyskania terytorium, lub dominacji gospodarczej (Bodziany, 2010). Należy podkreślić, że zawsze z konfliktami zbrojnymi wiązała się kwestia ucieczki ludności cywilnej z terenów zagrożonych.

Wojna wywołana przez Rosję przeciwko Ukrainie, która wybuchła 24 lutego 2022 r., stała się źródłem kryzysu migracyjnego w Europie. Kryzys ten szczególnie dotknął Polskę, jako kraj graniczący z Ukrainą i jest bezprecedensowym tego rodzaju zjawiskiem w Europie od czasów II wojny światowej. Jednak przyływ ludności z Ukrainy nie zatrzymał się w Polsce, lecz część uchodźców przemieszczała się dalej w kierunku Europy Zachodniej. Państwa europejskie starają się rozwiązywać problemy związane z napływem migrantów na swoje terytorium. Do tego celu wykorzystują różne narzędzia i procesy polityki migracyjnej. Do najważniejszych z nich należą: ochrona granic, polityka wizowa czy zasady podejmowania pracy przez cu-

control them accurately at the national level, which requires close international cooperation.

In the unique situation of the war on Poland's eastern border, the decision was made to allow easy border crossing for all those fleeing the war. The statutory guarantee provides that "if a citizen of Ukraine (...), arrived legally on the territory of the Republic of Poland in the period between 24 February 2022 and the date specified in the provisions issued on the basis of paragraph 4 and declares his/her intention to stay on the territory of the Republic of Poland, his/her stay on the territory of the Republic of Poland shall be considered legal until 4 March 2024" (the Act of 12 March 2022, Journal of Laws 2023.103).

Due to the travel ban imposed by the Ukrainian government on men between the ages of 18 and 60, refugees have mainly been women with children. According to the Central Statistical Office, Ukrainians are the largest nationality group among foreigners residing in Poland, as shown in Figure 1.

dzoziemców. Procesy migracyjne w ostatnich latach są szczególnie dynamiczne, w związku z tym ich dokładna kontrola na poziomie narodowym stała się bardzo trudna, a także wymaga ścisłej współpracy międzynarodowej.

W szczególnej sytuacji, jaką jest wojna za wschodnią granicą Polski – podjęta została decyzja o możliwości łatwego przekraczania granicy dla wszystkich uciekających przed wojną. Ustawowo zagwarantowano, że „jeżeli obywatel Ukrainy (...), przybył legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 4 i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jego pobyt na tym terytorium uznaje się za legalny do dnia 4 marca 2024 r.” (Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. Dz.U.2023.103).

Ze względu na wprowadzony przez rząd Ukrainy zakaz wyjazdu dotyczący mężczyzn pomiędzy 18. a 60. rokiem życia, uchodźcami zostały głównie kobiety z dziećmi. Według Głównego Urzędu Statystycznego Ukraińcy stanowią największą grupę narodowościową wśród cudzoziemców przebywających w Polsce, co przedstawiono na Wykresie 1.

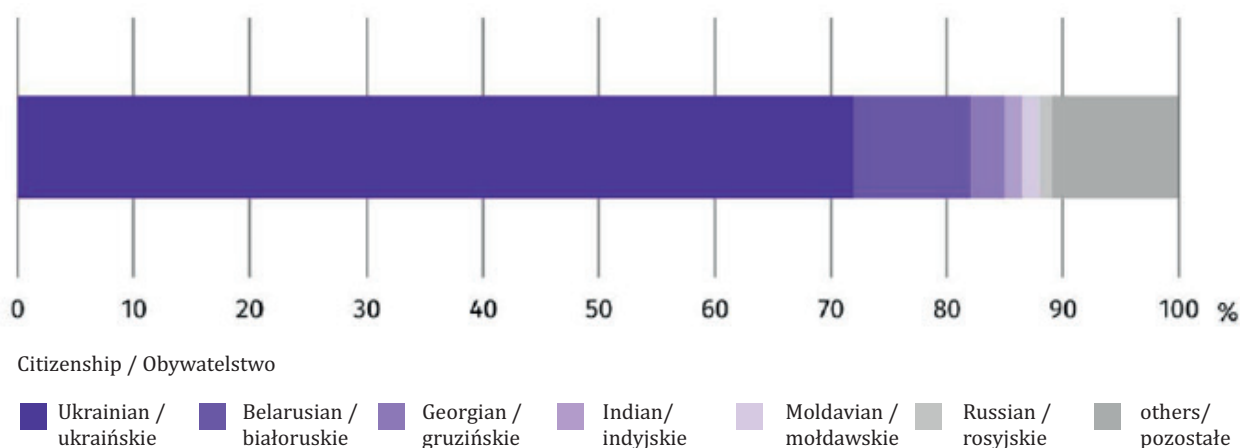

Fig. 1. Foreigners working in Poland in 2022 (as at 31 December)

Wykres 1. Obcokrajowcy wykonujący pracę w Polsce w 2022 r. (stan na 31 grudnia)

Source: CSO report Foreigners working in Poland in 2022.

Źródło: Raport GUS Cudzoziemcy wykonujący pracę w Polsce w 2022 r.

The purpose of the study is to show the problem of refugees from Ukraine in the face of war with Russia in 2022 during the initial period of aggression:

Celem opracowania jest ukazanie problemu uchodźców z Ukrainy w obliczu wojny z Rosją w 2022 roku w początkowym okresie agresji: specyfiki tego

the specifics of the phenomenon, its description, identification of causes, course and conditions, and interaction with the host country (Poland).

The scope of the analysis covers the first months of hostilities, when a large wave of civilians arrived in Poland while fleeing the effects of actions taken by the Russian army, which is known as the refugee crisis.

The results of this process under specific conditions and contexts were analysed using the case study method. The data used in this study were obtained through literature and document analysis.

Population flow – the concept and types of migration

Population movement or, in other words, migration is an integral part of human functioning and part of the history of development of individuals, social groups and even entire nations. Migration (Latin: “migratio”), means “resettling”. More broadly, these are specific migrations or movements of people in order to change their place of residence or domicile for some time or permanently. According to various sources, it is assumed that approximately 3% of the world’s contemporary population migrates, which roughly translates into about 200 million people residing in a country other than their own for more than a year (Castles, Miller, 2011).

Over several tens of thousands of years, the wanderings of many generations of homo sapiens across continents have determined where humans operate on Earth. The following stages of these wanderings can be distinguished: going out of Africa to Southeast Asia, Oceania and Australia via the present-day Middle East and in another direction: from Africa to America via Siberia and Alaska (Stoła, 2018). City-states were established in antiquity, followed by empires. The medieval period saw the development of trade routes between important developing centres, as well as a time of crusades and conquests. Thanks to the great geographical discoveries, the conditions were being created for the establishment of colonies in Africa, America and Asia. This in turn resulted in the

zjawiska, jego opisu, określenie przyczyn, przebiegu i uwarunkowań oraz interakcji z państwem przyjmującym (Polską).

Zakres analizy obejmuje pierwsze miesiące działań zbrojnych, kiedy pojawiła się w Polsce wielka fala ludności cywilnej, uciekającej przed skutkami działań wojsk rosyjskich, co nosi miano kryzysu uchodźczego.

Rezultaty występowania tego procesu w określonych warunkach i kontekście przeanalizowano przy zastosowaniu metody studium przypadku. Dane wykorzystane w niniejszym opracowaniu uzyskano w wyniku analizy piśmiennictwa oraz dokumentów.

Przepływ ludności – pojęcie oraz rodzaje migracji

Przepływ ludności, czyli inaczej migracje, stanowi nieodłączny element funkcjonowania człowieka i jest częścią historii rozwoju jednostek i grup społecznych, a nawet całych narodów. Migracja (łac.) „migratio”, oznacza „przesiedlenie się”. W szerszym ujęciu są to określone wędrówki albo ruchy ludzi, które mają na celu zmianę miejsca pobytu czy zamieszkania na pewien okres czasu lub na stałe. Według różnych źródeł przyjmuje się, że współcześnie na świecie migruje ok. 3% populacji, co w przybliżeniu oznacza ok. 200 milionów osób przebywających w innym kraju niż własny przez okres dłuższy niż rok (Castles, Miller, 2011).

Wędrówki wielu pokoleń homo sapiens poprzez kontynenty trwające kilkadziesiąt tysięcy lat uwarunkowały miejsce funkcjonowania człowieka na Ziemi. Należy wyróżnić w nich następujące etapy: wyjście z Afryki do Azji Południowo-Wschodniej, Oceanii i Australii poprzez tereny dzisiejszego Bliskiego Wschodu i inny kierunek z Afryki do Ameryki poprzez Syberię i Alaskę (Stoła, 2018r.). W starożytności powstały państwa-miasta, a w dalszej kolejności imperia. Okres średniowiecza to rozwój szlaków handlowych pomiędzy ważnymi rozwijającymi się ośrodkami, a także czas krucjat i podbojów. Dzięki wielkim odkryciom geograficznym powstawały warunki do tworzenia kolonii w Afryce, Ameryce i Azji. To z kolei skutkowało stworzeniem tzw. „importu” niewolników z Afryki, wykorzystywanych jako siła robocza na kolonizowa-

creation of the “imports” of slaves from Africa to be used as labour in the colonised areas. Subsequently, the French Revolution, the Napoleonic Wars, the Partitions of Poland, as well as the First and Second World Wars gave rise to successive great waves of migration. In turn, the bipolar division of the world after World War II undermined the migration opportunities of the population living in the then socialist countries.

There have been further waves of migration in recent years, driven by wars in Syria, Ukraine and African countries. At present, there is a renewed exodus of people from Africa to southern Europe (especially Italy). The migration of people from many poorer countries to more developed countries in order to find employment also continues unabated.

The diversity of migrations makes it possible to create a typology of this phenomenon. In terms of an area, they can be divided into external and internal. External migration refers to the movement of people between countries and can take various forms such as:

- people from another country moving in permanently, i.e. immigration,
- people departing permanently from one country to move to another, i.e. emigration,
- returning to one's home country after a long period of forced stay beyond its borders, e.g. for political reasons, called repatriation,
- returning to one's country after a temporary stay abroad, i.e. re-emigration,
- exile, i.e. forced emigration resulting from unfavourable economic or political conditions, e.g., armed conflicts, wars, revolutions, etc. (Bożyk, 2004).

Internal migration refers to the movement of people within a country, i.e. from countryside to cities, from cities to countryside, from cities to other cities and from countryside to countryside.

Migrations are also divided based on the criterion of decision-making into:

- voluntary – that is, when migrants voluntarily decide to resettle and have options in doing so,
- coercive – situations in which migrants are forced to leave their place of residence, e.g. refugees (Georgica, 2018).

nych terenach. Następnie rewolucja francuska, wojny napoleońskie, rozbiory Polski, pierwsza i druga wojna światowa stały się powodem kolejnych wielkich fal migracji. Natomiast powstały po drugiej wojnie światowej bipolarny podział świata osłabił możliwości migrowania ludności zamieszkującej w ówczesnych krajach socjalistycznych.

W ostatnich latach mają miejsce kolejne fale migracji, których powodem są wojny w Syrii, Ukrainie oraz państwach Afryki. W obecnym czasie mamy do czynienia z powtórny exodusem ludności z Afryki do południowej Europy (szczególnie do Włoch). Nieustająco trwają także migracje ludności pochodzącej z wielu biedniejszych państw do krajów lepiej rozwiniętych, w celu znalezienia zatrudnienia.

Różnorodność migracji umożliwia utworzenie typologii tego zjawiska. Ze względu na obszar można je podzielić na zewnętrzne oraz wewnętrzne. Zewnętrzne dotyczą przemieszczania się ludności pomiędzy państwami i mogą przybierać różne formy takie jak:

- przyjazd na stałe ludności z innego państwa, czyli imigrację,
- wyjazd ludności na stałe z jednego państwa do innego, czyli emigrację,
- powrót do ojczyzny po długim okresie przymusowego pobytu poza jej granicami np. z przyczyn politycznych zwany repatriacją,
- powrót do kraju po czasowym przebywaniu za granicą, tj. reemigrację,
- uchodźstwo – czyli emigrację przymusową, wynikającą z niesprzyjających warunków gospodarczych lub politycznych np., z konfliktów zbrojnych, wojen, rewolucji itp. (Bożyk, 2004).

Migracje wewnętrzne oznaczają przemieszczanie się ludności w granicach jednego państwa, czyli ze wsi do miast, z miast do wsi, z miast do miast i ze wsi do wsi.

Migracje są również dzielone w oparciu o kryterium podejmowania decyzji na:

- dobrowolne – czyli wówczas, gdy migranci z własnej woli podejmują decyzję o przesiedleniu się i mają opcje wyboru,
- przymusowe – sytuacje, w której migrujący są

Causes of migration are another criterion for distinguishing types of migration. Causes listed here:

- labour migration – motivated by the desire to seek work or increase one's remuneration,
- social migration – involves a change of residence where the reason may be, for example, marriage,
- religious migration – pilgrimages to places of worship,
- tourist migration – i.e. trips related to sightseeing and leisure,
- health migration – related to a change of residence due to a desire to improve one's health, e.g. going to a sanatorium,
- ecological migration – i.e. a change of residence due to the state of the natural environment, e.g. leaving agglomeration centres for sparsely urbanised areas.

Migration may also be divided according to legal considerations:

legal migration – that is, staying outside one's country with valid documents that entitle the migrant to stay in another country,

irregular migration – refers to the stay of migrants without valid documents outside the country,

unregulated residence – occurs after the document authorising legal residence has expired (Kacperska, Kacprzak, Kmiec, Król, Łukasiewicz, 2019).

The war in Ukraine and the situation of the civilian population

Since the beginning of human history, wars have had a huge impact on the formation of the world's social order. These resulted in the creation of new states (e.g. the Union of Soviet Socialist Republics) and the simultaneous destruction of others in

przymuszeni do opuszczenia miejsca zamieszkania, np. uchodźcy (Georgica, 2018).

Innym kryterium podziału migracji są ich przyczyny. Tu wymienia się:

- migracje zarobkowe – motywowane chęcią poszukiwania pracy lub zwiększenia poziomu wynagrodzenia,
- migracje społeczne – obejmują zmianę miejsca zamieszkania, gdzie powodem jest np. zawarcie związku małżeńskiego,
- migracje religijne – pielgrzymki do miejsc kultu religijnego,
- migracje turystyczne – czyli wyjazdy, które związane ze zwiedzaniem i wypoczynkiem,
- migracje zdrowotne – związane ze zmianą miejsca pobytu ze względu na chęć poprawy stanu zdrowia, np. wyjazd do sanatorium,
- migracje ekologiczne – czyli zmiana miejsca pobytu ze względu na stan środowiska przyrodniczego np. wyjazdy z centrów aglomeracji do obszarów słabo zurbanizowanych.

Migracje dzielą się także ze względu na uwarunkowania prawne:

- migracje legalne – czyli przebywanie poza granicami kraju z ważnymi dokumentami, które uprawniają migranta do pobytu w innym państwie,
- migracje nielegalne – oznaczają przebywanie migrantów bez ważnych dokumentów poza granicami kraju,
- pobyt nieregulowany – ma miejsce wówczas, kiedy skończyła się ważność dokumentu uprawniającego do legalnego pobytu (Kacperska, Kacprzak, Kmiec, Król, Łukasiewicz, 2019).

Wojna w Ukrainie a sytuacja ludności cywilnej

Od początku historii ludzkości wojny miały ogromny wpływ na kształtowaniu się ładu społecznego na świecie. W ich wyniku powstawały nowe państwa (np. Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich) i jednocześnie inne ulegały zniszczeniu pod względem gospodarczym i politycznym. Wojna, bowiem to kon-

the economic and political sense. War, being the continuation of politics but pursued by violent means to force the opponent to do our bidding, is in essence a bloody armed struggle fought by organised armed forces (Skibiński, 1978).

In recent years, Russia has been pursuing a plan to rebuild its empire to its pre-1997 state. To this end, it waged hostilities in Chechnya in 2002, six years later in Georgia, and launched an aggression against the south-eastern territories of Ukraine in 2014. There, military action led to the creation of two internationally unrecognised republics: Lugansk and Donetsk, which remain under the aegis of Russia. The same year also saw the annexation of Crimea. This continued with the invasion of Ukraine by Russian troops, which began on 24 February 2022. Ukrainian army positions, as well as civilian facilities, were subjected to prolonged rocket fire followed by the Russians launching a ground offensive. However, Russian aggression was met with fierce resistance from all directions and did not achieve its objectives; on the contrary, a counter-offensive by Ukrainian troops allowed some Russian-occupied territory to be regained. Media reports indicate that the aggressor is suffering heavy casualties in men and equipment. In addition, the determined resistance of the Ukrainians caused the Russian army to target the civilian population. A number of war crimes occurred, of which the towns of Bucha, Mariupol or Iziom have become symbols. Russian missile shelling of civilian facilities results in civilian casualties in Ukraine and causes massive damage to civilian infrastructure. Targets of attacks include residential buildings, cultural facilities, schools, shopping centres and critical infrastructure. Killings and rapes as well as abductions and forced deportations of civilians, including children, have also been reported (Waszczykowski, 2022). Humanitarian crises abound in the devastated cities as a result of shortages of food, water, electricity and heating. These actions are aimed at breaking the spirit of the Ukrainian people and forcing them to capitulate. They are also a kind of revenge by the Kremlin for Ukraine's opposition to Russia's imperial ideas.

Since the beginning of the Russian invasion, the

tytuacja polityki prowadzonej środkami przemocy w celu zmuszenia przeciwnika do spełnienia naszej woli, nosi charakter krwawej walki zbrojnej, staczonej przez zorganizowane siły zbrojne (Skibiński, 1978).

W ostatnich latach Rosja realizuje plan odbudowy imperium do stanu sprzed 1997 r. W tym celu w 2002 roku prowadziła działania wojenne w Czeczenii, sześć lat później w Gruzji, a w 2014 r. rozpoczęła agresję na południowo-wschodnie tereny Ukrainy. Tam działania militarne doprowadziły do utworzenia dwóch nieuznawanych na arenie międzynarodowej republik: Ługańskiej i Donieckiej, pozostających pod egidą Rosji. W tym samym roku doszło także do aneksji Krymu. Kontynuacją tych działań była inwazja wojsk rosyjskich na Ukrainę, która rozpoczęła się 24 lutego 2022 r.. Pozycje wojsk ukraińskich, ale również obiekty cywilne zostały poddane długotrwałemu ostrzałowi raketowemu, a następnie Rosjanie uruchomili ofensywę lądową. Jednak rosyjska agresja spotkała się z zaciętym oporem na wszystkich kierunkach i nie osiągnęła zakładanych celów, a wręcz przeciwnie – kontrofensywa wojsk ukraińskich pozwoliła odzyskać część terenów okupowanych przez Rosjan. Z doniesień medialnych wynika, że agresor ponosi duże straty w ludziach i sprzęcie. Ponadto zdecydowany opór Ukraińców spowodował, że armia rosyjska skierowała swoje działania przeciwko ludności cywilnej. Doszło do szeregu zbrodni wojennych, których symbolami stały się miejscowości Bucza, Mariupol czy Iziom. Rosyjskie ostrzały raketowe obiektów cywilnych skutkują ofiarami wśród ludności cywilnej Ukrainy i powodują ogromne straty w infrastrukturze cywilnej. Celami ataków są budynki mieszkalne, obiekty kultury, szkoły, centra handlowe oraz infrastruktura krytyczna. Odnotowano także zabójstwa i gwałty oraz uprowadzenia i przymusowe deportacje ludności cywilnej, w tym dzieci (Waszczykowski, 2022). W zniszczonych miastach dochodzi do kryzysów humanitarnych w wyniku braku żywności, wody, energii elektrycznej i ogrzewania. Te działania mają na celu złamanie ducha narodu ukraińskiego i zmuszenie do kapitulacji. Są także swoistą zemstą Kremla za sprzeciw Ukrainy wobec imperialnych koncepcji Rosji.

Od początku rosyjskiej inwazji naród ukraiński

Ukrainian people have shown their courage and determination to put up determined resistance to the aggressor. Despite the overwhelming superiority of the Russian army, its brutality and destruction on a massive scale, the patriotism of Ukrainians and their rage against the invaders prevail. Despite this, the aggressor's actions resulted in a wave of refugees, primarily women and children (Eberhardt, Iwański, Konończuk, 2023).

Since the first days of the attacks, a significant proportion of Ukraine's civilian population has sought refuge outside their country. Among all the countries bordering Ukraine, it is Poland that has become the main destination for refugees from war-torn Ukraine, as shown in Figure 1.

charakteryzuje się odwagą i determinacją w stawianiu zdecydowanego oporu agresorowi. Mimo zdecydowanej przewagi potencjału rosyjskiej armii, jej brutalności oraz powodowania zniszczeń na ogromną skalę, dominujący jest patriotyzm Ukraińców oraz ich wściekłość na najeźdźcę. Pomimo tego, działania agresora spowodowały falę uchodźców, przede wszystkim kobiet i dzieci (Eberhardt, Iwański, Konończuk, 2023 r.).

Od pierwszych dni ataków znaczna część ludności cywilnej Ukrainy szukała schronienia poza granicami swojego kraju. W porównaniu z innymi państwami graniczącymi z Ukrainą, to właśnie Polska stała się głównym kierunkiem dla uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy, co przedstawiono na Rysunku 1.

refugee migration routes	szlaki migracji uchodźców
Situation on 24 May 2022 based on UNHCR data; updated on 25 May 2022, 12:08 p.m Source: google.pl/maps	Sytuacja z dn. 24.05.2022 r. na podstawie danych UNHCR; uaktualniona 25.05.2022 r. o godz. 12:08 Źródło: google.pl/maps

Figure 1. Migration routes for refugees from Ukraine
Rysunek 1. Szlaki migracji uchodźców z Ukrainy

Source: <https://dziennikbaltycki.pl/uchodzczy-z-ukrainy-dokad-uciekaja-mapa-szlakow-migracji/ar/c1-16078399> (accessed 09.10.2023).
Źródło: <https://dziennikbaltycki.pl/uchodzczy-z-ukrainy-dokad-uciekaja-mapa-szlakow-migracji/ar/c1-16078399> (dostęp 09.10.2023 r.).

Ukrainian refugees as forced migration

The Russian aggression against Ukraine in 2022 had a significant impact on migration in many Central and Eastern European countries, including Poland. The influx of war refugees inevitably raises questions

Uchodźstwo Ukraińców jako migracja przymusowa

Rosyjska agresja na Ukrainę w 2022 roku miała istotny wpływ na sytuację migracyjną w wielu krajach Europy Środkowo-Wschodniej, w tym także w Polsce. Napływ uchodźców wojennych w nieunikn-

about the future and challenges of the presence of Ukrainian citizens in Poland. This requires decisive and conscious action on the part of public institutions. Moreover, given the scale of the influx, Poland should be seen as a new immigration country in Europe and also in a global context (Duszczyk, Kaczmarczyk, 2022). Poland and Ukraine are territorial neighbours who are also culturally close. These factors as well as the large Ukrainian diaspora make Poland a fairly obvious choice as a place to stay for those fleeing the war in Ukraine (Monitor Deloitte Report, 2022).

It is important to emphasise the difference between the phenomenon of refugees, forced by dramatic and often uncontrollable factors such as wars, persecution on the grounds of nationality, race or ethnicity, and migration resulting from a voluntary decision in search of better living conditions, education or a desire to explore the world. A refugee, in encyclopaedic terms, is a person persecuted for reasons of: political opinion, race, religion, membership of a particular social or national group in their home country, residing outside the territory of that country and unable to avail themselves of the protection afforded by that country, an additional premise being an individual's fear of persecution, (<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/uchodzca;3990750.html>, 27.09.2023).

Asylum seekers and those recognised as refugees fleeing from persecution find protection in international refugee law, comprising a collection of both international and regional legal instruments. In particular, the experience of World War II led to the adoption of many legal instruments for the protection of human rights. A broad definition of a refugee is found in the Geneva Convention, which states that a refugee is a person who, 'as a result of events occurring before 1 January 1951 and owing to a well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of their nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail themselves of the protection of that country, or who, not having any nationality and being outside the country of his habitual residence as a result of similar events, is unable or, owing to such fear, is

iony sposób rodzi pytania o przyszłość i wyzwania związane z obecnością obywateli Ukrainy w Polsce. Wymaga to zdecydowanego i świadomego działania ze strony instytucji publicznych. Co więcej, biorąc pod uwagę skalę napływu, Polska powinna być postrzegana jako nowy kraj imigracyjny w Europie, a także w kontekście globalnym (Duszczyk., Kaczmarczyk, 2022). Polska i Ukraina to państwa sąsiadujące terytorialnie, ale również bliskie sobie kulturowo. Te czynniki oraz liczna diaspora ukraińska stanowią, że Polska stała się dla uciekających przed wojną w Ukrainie dość oczywistym wyborem jako miejsce pobytu (Raport Monitor Deloitte, 2022).

Należy podkreślić różnicę między zjawiskiem uchodźstwa, wymuszonego przez dramatyczne i często niezależne od ludzi czynniki, jak wojny, prześladowania na tle narodowościowym, rasowym czy etnicznym, a migracją wynikającą z dobrowolnej decyzji w poszukiwaniu lepszych warunków do życia, edukacji, czy chęci poznawania świata. Uchodźca, w ujęciu encyklopedycznym, to osoba prześladowana ze względu na: poglądy polityczne, rasę, religię, przynależność do szczególnej grupy społecznej, narodowościowej w swym państwie ojczystym, przebywająca poza terytorium tego państwa i niemogąca skorzystać ze sprawowanej przez nie ochrony, dodatkową przesłanką jest indywidualna obawa przed prześladowaniem, (<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/uchodzca;3990750.html>, 27.09.2023 r.).

Osoby ubiegające się o azyl oraz uznane za uchodźców przed prześladowaniem znajdują ochronę w międzynarodowym prawie uchodźczym, obejmującym zbiór zarówno międzynarodowych jak i regionalnych instrumentów prawnych. Szczególnie doświadczenia drugiej wojny światowej spowodowały przyjęcie wielu instrumentów prawnych dotyczących ochrony praw człowieka. Szeroka definicja uchodźcy znajduje się w Konwencji genewskiej, które podaje, że jest to osoba, która „w rezultacie zdarzeń, jakie nastąpiły przed dniem 1 stycznia 1951 r. oraz na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu poglądów politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywate-

unwilling to return to that country'(OJ 1991.119.515).

The granting of refugee status is another form of international protection. It can be granted to a foreigner if he or she is actually at risk of persecution in his or her country, or if there is a real risk of loss of life or health. It is important, however, that in doing so, there must be no circumstances indicating that the refugee may pose a threat to the security of the host country (e.g. being a wanted criminal).

According to Polish law, a foreigner may be granted protection on the territory of the Republic of Poland through the following mechanisms: granting refugee status, granting subsidiary protection, granting asylum, granting temporary protection (Act of 13 June 2003. Dz. U. 2003 No. 128 item 1176). According to the Office for Foreigners, 2022 has seen both an increase in the number of applications for international protection and a reduction in the length of proceedings in connection with the situation across the eastern border. Applications for international protection in Poland were submitted by 1.8 thousand Ukrainian nationals, compared to 260 applicants in 2021. The time limit for processing an application for international protection is 6 months according to the law and, in view of the special situation, has been reduced by almost 2 months (<https://www.gov.pl/web/udsc/ochrona-miedzynarodowa-w-2022-r> 20.06.2024).

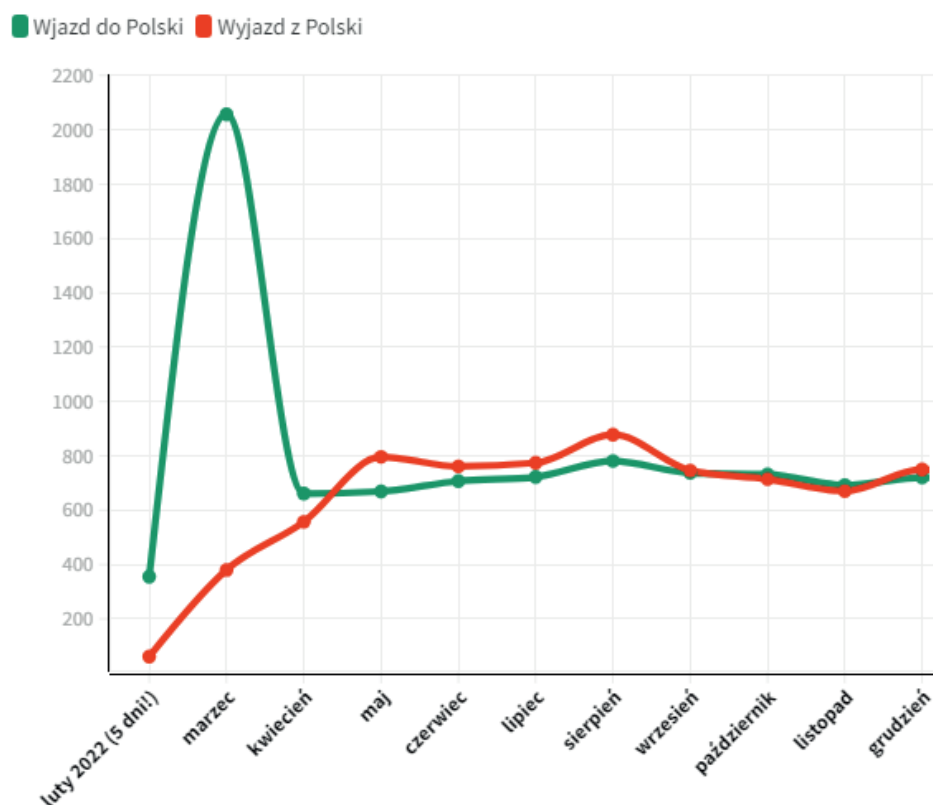
The entry of citizens of Ukraine admitted to the territory of the Republic of Poland from the territory of Ukraine in connection with military operations conducted on the territory of Ukraine is recorded in the Border Guard's ICT system (Act of 12 March 2022, Dz.U.2023.103). Based on the available data from the Polish-Ukrainian border on entries and exits to Poland in 2022, the dynamics of the refugee movement are shown in Figure 2 and Table 1.

lem, oraz nie może lub nie chce z powodu tych obaw skorzystać z ochrony tego państwa, albo, która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa" (Dz.U.1991.119.515).

Nadanie statusu uchodźcy jest kolejną formą ochrony międzynarodowej. Może być ona udzielona cudzoziemcowi, jeśli faktycznie w jego kraju grozi mu prześladowanie, albo istnieje rzeczywiste ryzyko utraty życia czy zdrowia. Ważne jest jednak to, że nie mogą przy tym występować okoliczności wskazujące, że uchodźca może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa przyjmującego (np. jest poszukiwanym przestępcą).

Zgodnie z polskim prawem na terytorium RP cudzoziemcowi można udzielić ochrony przez wykorzystanie następujących mechanizmów: nadanie statusu uchodźcy, udzielenie ochrony uzupełniającej, udzielenie azylu, udzielenie ochrony czasowej (Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. Dz. U. 2003 Nr 128 poz. 1176). W związku z zaistniałą sytuacją za wschodnią granicą, według Urzędu Do Spraw Cudzoziemców w 2022 r. zanotowano zarówno wzrost liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, jak też skracanie czasu postępowań. Wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce złożyło 1,8 tys. obywateli Ukrainy, dla porównania w roku 2021 wnioski złożyło 260 osób. Termin rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wynikający z ustawy wynosi 6 miesięcy, a wobec szczególnej sytuacji został skrócony o prawie 2 miesiące (<https://www.gov.pl/web/udsc/ochrona-miedzynarodowa-w-2022-r> 20.06.2024 r.).

Wjazd obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy jest ewidencjonowany w systemie teleinformatycznym Straży Granicznej (Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. Dz.U.2023.103). Na podstawie dostępnych danych z polsko-ukraińskiej granicy o wjazdach i wyjazdach do Polski w 2022 roku pokazano dynamikę ruchu uchodźczego, co obrazują Wykres 2 oraz Tabela 1.

Entry into Poland	Wjazd do Polski
Departure from Poland	Wyjazd z Polski
February 2022 (5 days!)	luty 2022 (5 dni!)
March	marzec
April	kwiecień
May	maj
June	czerwiec
July	lipiec
August	sierpień
September	wrzesień
October	październik
November	listopad
December	grudzień

Chart 2. Dynamics of the Poland – Ukraine refugee movement as of February 2022

Wykres 2. Dynamika ruchu uchodźczego Polska – Ukraina od lutego 2022 r.

Source: <https://oko.press/ilu-jest-uchodzcow-z-ukrainy> (accessed 23.06.2024).Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://oko.press/ilu-jest-uchodzcow-z-ukrainy> (dostęp 23.06.2024 r.).

Three phases are observed in Poland – Ukraine border traffic. The first phase lasts from February until April. The months of February and March are marked by a very high number of refugees (2,412,000 entries into Poland and 441,000 exits). Traffic to Poland exceeded traffic to Ukraine by almost 2 million (1,971,000). Traffic was less intense in April, with the

Obserwuje się trzy fazy w ruchu granicznym Polska – Ukraina. Pierwsza faza to luty-kwiecień. W miesiącach luty-marzec uwidacznia się bardzo duża liczba uchodźców (2 mln 412 tys. wjazdów do Polski i 441 tys. wyjazdów). Przewaga ruchu do Polski nad ruchem do Ukrainy wyniosła prawie 2 mln. (1 mln 971 tys.). Ruch osłabł w kwietniu, przewaga wyjazdów

departures from Ukraine exceeding arrivals in Ukraine by only 104,000. The second phase covers the following four months (May – August). Departures of Ukrainian citizens from Poland prevailed this time (a difference of 330,000). During this phase, the departures of men who had worked in Poland and were returning to defend their country were particularly intense. The third phase covers the following four months (September–December). During this period, the number of departures from Poland and entries into Ukraine was similar. The slight prevalence (30,000) of returns to Ukraine in December may have been related to the traffic related to Christmas and New Year celebrations.

z Ukrainy wyniosła już tylko 104 tys. Druga faza to następne cztery miesiące (maj – sierpień). Przeważały tutaj wyjazdy z Polski, obywateli Ukrainy (różnica wyniosła 330 tys.). W tej fazie szczególnie intensywne były wyjazdy mężczyzn, którzy pracując w Polsce wracali, aby bronić swojego kraju. Trzecia faza obejmuje kolejne cztery miesiące (wrzesień-grudzień). W tym okresie liczba wyjazdów z Polski i wjazdów do Ukrainy była podobna. Niewielka przewaga (30 tys.) powrotów do Ukrainy w grudniu mogła być związana z ruchem świąteczno-noworocznym.

Table 1. Poland – Ukraine border traffic from 24 February 2022 (in thousands per month)

Tabela 1. Ruch graniczny Polska – Ukraina od 24 lutego 2022 r. (w tys. miesięcznie)

month / miesiąc	entry into Poland / wjazd do Polski	departure from Poland / wyjazd z Polski
February / Luty	355	61
March / Marzec	2057	380
April / Kwiecień	661	557
May / Maj	669	796
June / Czerwiec	707	761
July / Lipiec	722	774
August / Sierpień	781	878
September / Wrzesień	737	746
October / Październik	732	714
November / Listopad	692	670
December / Grudzień	720	750

Source: Own work based on <https://oko.press/ilu-jest-uchodzcow-z-ukrainy> (accessed 23.06.2024).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://oko.press/ilu-jest-uchodzcow-z-ukrainy> (dostęp 23.06.2024 r.).

The data clearly show a significant increase in the number of Ukrainians entering Poland in the first months of the war. It amounted to more than 2 million people. This situation entails the need to take care of refugees and provide them with the best possible opportunities to function in exile.

Challenges arising from hosting refugees from Ukraine

The mass flight of the Ukrainian population required the construction of a multi-level system in which the relevant actors could take action according

Dane jednoznacznie wskazują na znaczny wzrost liczby Ukraińców wjeżdżających do Polski w pierwszych miesiącach wojny. Wyniosła ona ponad 2 mln osób. Ta sytuacja niesie ze sobą konieczność objęcia uciekinierów opieką i zapewnienie im jak najlepszych możliwości funkcjonowania na uchodźstwie.

Wyzwania wynikające z przyjęcia uchodźców z Ukrainy

Masowa ucieczka ludności Ukrainy wymagała zbudowania wielopoziomowego systemu, w którym właściwe podmioty mogły podejmować działania

to their competences. Measures taken by the state administration include:

- creation of reception points for refugees (in Dorohusk, Dołhobyczów, Zosin, Hrebenne, Korczowa, Medyka, Budomierz, Krościenko), which provided information on the conditions of their stay in Poland, assisted in finding accommodation, provided meals, basic medical care or the possibility to take a short rest,
- establishment of information points and hotlines for refugees at voivodeship offices,
- the right for refugees to stay in Poland for 18 months, including the possibility to obtain a PESEL number and a trusted profile, access to health care and social benefits (e.g. parental benefit also called 500+, Good Start, nursery subsidies, a one-off subsistence benefit of PLN 300 per person) and access to the labour market (Grabkowska, A. Pięta-Szawara, 2022).

In addition, third sector entities joined the efforts to organise humanitarian aid for refugees. They took action both on the Polish-Ukrainian border and in the interior of the country. For example, Caritas Poland launched 32 Migrant and Refugee Assistance Centres between 24 February 2022 and February 2023. They provided Ukrainian citizens with free psychological assistance, legal counselling, Polish language courses, job placement centres and play areas for children. More than 2 million meals were served during the border crisis. There were 31,000 volunteers helping Ukrainian refugees across Poland. In addition, in-kind aid was delivered to Ukraine. This included food, medicines and necessities. Caritas Poland has also initiated the Parcel for Ukraine campaign which involved sending out more than 83,000 parcels. In total, Caritas provided PLN 597,000,000 worth of aid to Ukrainians, both those residing in Poland and those who remained in their country. The community involvement of local action groups that organised themselves through social media is also worth noting. Their activities were voluntary (<https://caritas.pl/ukraina/> 05.10.2023). From the very first days of the refugees' inflow to Poland, volunteers helped at aid stations at the border, where food, clothing,

zgodnie ze swoimi kompetencjami. Wśród działań podejmowanych przez organy administracji państwowej należy wymienić:

- stworzenie punktów recepcyjnych dla uchodźców (w miejscowościach: Dorohusk, Dołhobyczów, Zosin, Hrebenne, Korczowa, Medyka, Budomierz, Krościenko), które udzielały informacji na temat warunków pobytu w Polsce, pomagały przy znalezieniu zakwaterowania, zapewniały posiłki, podstawową opiekę medyczną, czy możliwość krótkiego odpoczynku,
- stworzenie punktów informacyjnych oraz infolinii urzędów wojewódzkich dla uchodźców,
- prawo do 18-miesięcznego pobytu uchodźców w Polsce, w tym możliwość uzyskania numeru PESEL oraz profilu zaufanego, dostęp do opieki zdrowotnej i świadczeń socjalnych (m.in. wychowawczego, tzw. 500+, dobry start, dofinansowania do pobytu dziecka w żłobku, jednorazowego świadczenia w wysokości 300 zł na osobę na utrzymanie) oraz dostęp do rynku pracy (Grabkowska, A. Pięta-Szawara, 2022).

Ponadto w organizację pomocy humanitarnej dla uchodźców włączyły się podmioty należące do tzw. trzeciego sektora. Podjęły one działania zarówno na granicy polsko-ukraińskiej, jak i w głębi kraju. Przykładowo od 24 lutego 2022 do lutego 2023 roku Caritas Polska uruchomiła 32 Centra Pomocy Migrantom i Uchodźcom. Zapewniały one obywatelom Ukrainy bezpłatną pomoc psychologiczną, doradztwo prawne, kursy języka polskiego, punkty pośrednictwa pracy, miejsca zabaw dla dzieci. Podczas kryzysu granicznego zostało wydanych ponad 2 miliony posiłków. Na terenie całej Polski pomagało uchodźcom z Ukrainy 31 tysięcy wolontariuszy. Ponadto dostarczano pomoc rzeczową do Ukrainy. Stanowiły ją m.in. żywność, leki, artykuły pierwszej potrzeby. Caritas Polska zainicjowała również akcję Paczka dla Ukrainy, w ramach której wysłano ponad 83 tysiące paczek. W sumie do Ukraińców, zarówno przebywających w Polsce oraz do tych, którzy pozostali w swoim kraju, Caritas prze-

blankets and sleeping bags were donated. Emergency accommodation was organised, key information was provided to confused and frightened people fleeing the war who had left behind their possessions and often fled with only their personal belongings. Spontaneous transport into the country was organised at the helpers' expense, allowing refugees to reach their families or friends. Poles welcomed refugees into their homes to ensure that they could live in a country foreign to the newcomers.

Refugees have their unique concerns and needs. Having fled war-torn areas, they still have to face challenges in their new location. These include:

- cultural challenges – unfamiliar language in the new place of residence, different religion, differences in customs and cultural norms;
- economic challenges – unemployment, wage and skills gap in employment;
- infrastructure challenges – availability of housing and rental homes, urban and regional problems, transport exclusion;
- social challenges – lack of social networks, separation from families, reduced participation in social and political life, less access to education and integration for young people (Baszczak, Wincewicz, Zyzik, 2023).

In order for Ukrainian migrants fleeing the war to find favourable living conditions in Poland, the following courses of action have been taken:

- Building a positive atmosphere around migrants – implementing an inclusive aid model. In contrast to the traditional model of setting up refugee camps, the Polish government has implemented a solution that provided programmes and laws passed in Poland based on the following assumptions:
  - to accept any Ukrainian citizen fleeing the war, regardless of whether Poland would be a destination or transit country for them,
  - integrating Ukrainian refugees into Polish social life, which in practice meant the prospect of gainful employment, the possibility for Ukrainian children to receive education, and the possibility for them to associate and take part in cultural life, taking into account their

kazała pomoc o wartości 597 000 000 zł. Na uwagę zasługuje także zaangażowanie społeczne lokalnych grup działania, które organizowały się za pośrednictwem mediów społecznościowych. Ich aktywność miała charakter wolontariatu (<https://caritas.pl/ukraina/> 05.10.2023 r.). Już od pierwszych dni przepływu uchodźców do Polski wolontariusze pomagali na granicy w punktach pomocowych, gdzie przekazywana była żywność, ubrania, koce oraz śpiwory. Organizowano doraźne miejsca zakwaterowania, udzielało kluczowych informacji uciekającym przed wojną zdezorientowanym i wystraszonemu ludziom, którzy pozostawili dorobek życia i często uciekali mając do dyspozycji tylko rzeczy osobiste. Spontanicznie, na własny koszt organizowano transport w głąb kraju, co pozwalało uchodźcom przemieszczać się do rodzin bądź znajomych. Polacy przyjmowali uchodźców do swoich domów, aby zapewnić im możliwość zamieszkania w obcym dla przybyszów kraju.

Uchodźców charakteryzują szczególne obawy i potrzeby. Uciekając z obszarów ogarniętych wojną, muszą jeszcze mierzyć się z wyzwaniem w nowym miejscu pobytu. Wśród nich można wyróżnić wyzwania:

- kulturowe – nieznanostwo języka w nowym miejscu pobytu, odmienna religia, różnice w zwyczajach i normach kulturowych;
- ekonomiczne – bezrobocie, luka płacowa i kompetencyjna w zatrudnieniu;
- infrastrukturalne – dostępność mieszkań i domów na wynajem, problemy urbanistyczne i regionalne, wykluczenie transportowe;
- społeczne – brak sieci kontaktów, oddzielenie od rodzin, ograniczenie uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym, mniejszy dostęp młodzieży do edukacji i integracji (Baszczak, Wincewicz, Zyzik, 2023).

Aby migranci ukraińscy uciekający przed wojną znaleźli w Polsce dogodne warunki bytowania, podjęto następujące kierunki działań:

- Budowanie pozytywnej atmosfery wokół migrantów – wdrożenie inkluzyjnego modelu pomocy. W przeciwieństwie do tradycyjnego modelu tworzenia obozów dla uchodźców polski rząd wdrożył takie rozwiązanie, że oto

own national traditions.

- Benefits – those arriving in Poland from Ukraine could count on the following forms of monetary assistance:
  - PLN 300 worth of a one-off benefit;
  - family benefits;
  - social assistance benefit;
  - benefits under the Education Act.

In addition, the Polish state has provided many other forms of assistance, including in kind, to people arriving from Ukraine:

- psychological help;
- 24-hour catering;
- cleaning products;
- medicines;
- places of refuge;
- transport to designated accommodation;
- free use of public transport.

Education, upbringing and care of children in foster care and in educational establishments

The right to conduct business activity – in this respect, the Polish legislation made no difference between Polish and Ukrainian citizens

Medical care – Ukrainian citizens were granted the right to healthcare benefits that Polish citizens with statutory compulsory or voluntary health insurance could count on (Monitor Deloitte Report, 2022).

As a result of the Russian invasion of Ukraine, the European international refugee rights protection system has encountered a phenomenon of forced mass migration that currently shows no clear signs of ending (Ivasechko, Turchyn, Astramiwicz-Leyk, 2023). It should also be emphasised that although the scale of forced migration from Ukraine is large, a significant proportion of migrants is attributed to circular migration, especially since early April 2022. This means that some people in Ukraine took advantage of the situation to implement their earlier plans (Pozniak, 2023).

There is also a material dimension to the assistance provided to refugees. Poland will spend a total of PLN 35–40 billion on aid to Ukraine in 2022. Of this, PLN 6 billion constitutes support for Ukrainian refugees paid directly from the state budget, around PLN 10 billion is aid from local governments and NGOs, while approx.

realizowano w Polsce programy i uchwalano prawa bazujące na następujących założeniach:

- przyjęcie każdego obywatela Ukrainy uciekającego przed wojną, bez względu na to, czy Polska byłaby dla niego krajem docelowym, czy tranzytowym,
- włączenie uchodźców z Ukrainy do polskiego życia społecznego, co w praktyce oznaczało perspektywy na podjęcie pracy zarobkowej,
- możliwość pobierania nauki przez ukraińskie dzieci, możliwość zrzeszania się i brania udziału w życiu kulturalnym, z uwzględnieniem własnych narodowych tradycji.
- Świadczenia – osoby przybywające do Polski z Ukrainy, mogły liczyć na następujące formy pomocy pieniężnej:
  - 300 zł jednorazowego świadczenia;
  - świadczenie rodzinne;
  - świadczenie w trybie pomocy społecznej;
  - świadczenia na zasadach określonych w ustawie Prawo oświatowe.
- Ponadto państwo polskie zapewniło osobom przybyłym z Ukrainy wiele innych form pomocy, także niematerialnej:
  - pomoc psychologicznej;
  - całodobowe wyżywienie;
  - środki czystości;
  - lekarstwa;
  - miejsca schronienia;
  - dowóz do wyznaczonych miejsc zakwaterowania;
  - bezpłatne korzystanie ze środków transportu publicznego.
- Kształcenie, wychowanie i opieka nad dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych.
- Prawo do prowadzenia działalności gospodarczej – pod tym względem polski ustawodawca nie czynił żadnej różnicy pomiędzy polskim a ukraińskim obywatelem
- Opieka medyczna – obywatele ukraińscy otrzymali prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, na jaką liczyć mogli obywatele

PLN 10 billion is private aid from Poles. The remaining amount was earmarked for weapons (<https://www.infor.pl/prawo/nowosci-prawne/5635962,Polska-pomoc-dla-Ukrainy-2022-ile-kosztowala.html#ile-w-2022-roku-polska-wydala-na-pomoc-ukrainie> 28.05.2024).

polscy ustawowo objęci obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym (Raport Monitor Deloitte, 2022).

W wyniku rosyjskiej inwazji na Ukrainę, europejski międzynarodowy system ochrony praw uchodźców zetknął się ze zjawiskiem przymusowej masowej migracji, który obecnie nie ma wyraźnych oznak zakończenia (Ivasechko, Turchyn, Astramiwicz-Leyk, 2023). Należy także podkreślić, że choć skala migracji przymusowych z Ukrainy jest duża, to znaczna część migrantów, szczególnie od początku kwietnia 2022 r. jest przypisana także migracji wahadłowej. Oznacza to, że niektórzy mieszkańcy Ukrainy wykorzystali sytuację inwazji w celu realizacji swoich wcześniejszych planów (Pozniak, 2023).

Pomoc niesiona uchodźcom ma także wymiar materialny. Polska wydała w 2022 roku łącznie około 35-40 mld zł na pomoc Ukrainie. W tym 6 mld zł stanowi wsparcie dla ukraińskich uchodźców bezpośrednio z budżetu państwa, ok. 10 mld zł to pomoc ze strony samorządów i organizacji pozarządowych, kolejne ok. 10 mld zł to prywatna pomoc Polaków. Pozostała kwota przeznaczona została na uzbrojenie (<https://www.infor.pl/prawo/nowosci-prawne/5635962,Polska-pomoc-dla-Ukrainy-2022-ile-kosztowala.html#ile-w-2022-roku-polska-wydala-na-pomoc-ukrainie> 28.05.2024 r.).

Conclusion

Towards the end of 2021, there were indications of non-standard operations by the armed forces of the Russian Federation along the border with Ukraine. The Kremlin denied accusations that it could launch an aggression against Ukraine. The troop movements were argued to be normal activity, carried out throughout the country and resulting from the provocative nature of US and NATO activities. Contrary to these assurances, the Russian Armed Forces began striking military infrastructure facilities across Ukrainian territory on 24 February 2022, using the entire spectrum of means at their disposal (Eberhardt et al. 2023). One of the consequences of the attack was a mass flight of civilians and an immediate influx of refugees to Poland.

Zakończenie

Pod koniec 2021 roku pojawiały się sygnały o niestandardowych działaniach sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej wzdłuż granicy z Ukrainą. Kreml negował oskarżenia o możliwość rozpoczęcia agresji na Ukrainę. Ruchy wojsk argumentowane były normalną aktywnością, prowadzoną na całym terytorium kraju i wynikającą z prowokacyjnego charakteru aktywności USA i NATO. Wbrew zapewnieniom, 24 lutego 2022 roku rosyjskie Siły Zbrojne rozpoczęły uderzenie na obiekty infrastruktury militarnej na całym terytorium Ukrainy z wykorzystaniem całego spektrum posiadanych środków (Eberhardt i in. 2023). Jednym ze skutków ataku była masowa ucieczka ludności cywilnej i natychmiastowy napływ uchodźców do Polski.

As the analysis of the described case shows, the refugee crisis is important in terms of the stability and security of the region, as there is a population surge in the host country. It is important to have a comprehensive approach to the refugee crisis that takes into account the protection of refugee rights and human dignity, as well as the protection of the security interests of host countries. The arrival of numerous foreign nationals is a disruptive element in the stability of social and economic life in the host country. Aid measures also represent a financial burden.

An analysis of the source materials revealed the rapidity of the Ukrainian population fleeing the effects of the war (numerous refugees in a relatively short period of time). The highest intensity of border traffic was reported in March 2022. Actions taken by the armed forces of the Russian Federation, directed not only against the Ukrainian army but also against the civilian population from the beginning of the conflict, have been brutal and ruthless, contrary to the ethics of warfare and international law and bear the hallmarks of war crimes. Poland, as a country neighbouring on the theatre of war where harm was done to the civilian population of Ukraine, has not remained indifferent, taking both formal and informal action in response to the needs of refugees.

The influx of Ukrainian refugees to Poland in 2022 has triggered a massive wave of support and solidarity and has put pressure on social systems in host countries. Refugees are usually dependent on the social assistance system of the country they have arrived in. In addition, the need to integrate the immigrant population into Polish society and to manage them in the labour market has become important. The wave of refugees was met with empathy by Poles, who voluntarily joined the relief effort. Once the refugees crossed the border, they were immediately taken care of, and further aid measures organised by the state administration were subsequently developed and implemented. They were offered social, psychological, medical and educational support. Humanitarian aid was also organised for those who remained in Ukraine and experienced extremely difficult conditions there.

According to available data, one year after the

Jak wynika z analizy opisanego przypadku, kryzys uchodźczy ma znaczenie dla stabilności i bezpieczeństwa regionu, ponieważ dochodzi do gwałtownego zwiększenia populacji w państwie przyjmującym. Ważne jest kompleksowe podejście do kryzysu uchodźczego uwzględniające ochronę praw uchodźców i godności ludzkiej, a także ochronę interesów bezpieczeństwa państw przyjmujących. Pojawienie się dużej liczby obywateli obcego państwa jest elementem zakłócającym stabilizację życia społecznego i gospodarczego w państwie przyjmującym. Działania pomocowe stanowią także obciążenie finansowe.

Koncypowanie materiałów źródłowych ukazało gwałtowny charakter procesu ucieczki ludności Ukrainy przed skutkami wojny (duża liczba uchodźców w stosunkowo krótkim czasie). Największe natężenie ruchu granicznego miało miejsce w marcu 2022 r. Działania sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej skierowane od początku konfliktu nie tylko przeciwko armii Ukrainy, ale także przeciwko ludności cywilnej, charakteryzowały się brutalnością i bezwzględnością, które są sprzeczne z etyką prowadzenia wojny oraz prawem międzynarodowym i noszą znamiona zbrodni wojennych. Polska jako państwo sąsiadujące z teatrem działań zbrojnych i krzywdą ludności cywilnej Ukrainy nie pozostała obojętna i w odpowiedzi na potrzeby uchodźców podjęła zarówno formalne jak i nieformalne działania.

Napływ uchodźców z Ukrainy do Polski w 2022 roku uruchomił masową falę poparcia i solidarności oraz wywołał presję na systemy socjalne w krajach przyjmujących. Uchodźcy są zazwyczaj uzależnieni od systemu pomocy socjalnej kraju, do którego przybyli. Ponadto istotna stała się konieczność integracji ludności napływowej z polskim społeczeństwem oraz zagospodarowanie ich na rynku pracy. Fala uchodźców spotkała się z empatią Polaków, którzy dobrowolnie włączyli się w akcję pomocową. Po przekroczeniu granicy uchodźcy zostali natychmiast zaopiekowani, a w późniejszym okresie opracowano i wdrożono kolejne działania pomocowe organizowane przez administrację państwową. Zapewniono im pomoc socjalną, psychologiczną, medyczną oraz edukacyjną.

Russian aggression against Ukraine, almost 1 million Ukrainian citizens, mainly women and children, enjoy temporary protection in Poland. A total of 1.4 million people have valid residence permits in Poland (<https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> 29.09.2023). The remainder of the approximately 2 million total entrants left Poland.

As a nation, the Poles have passed the test of humanitarianism impressively. Of course, aid could be organised better at the national level. However, the time pressure at the time and the unprecedented number of refugees are worth emphasising and no European country after the Second World War had taken in such large numbers of people fleeing the war. That is why the Poles' aid efforts have gained international recognition. They were also reflected in the attitudes of the Ukrainian population who were very grateful to the Poles.

Organizowana była także pomoc humanitarna dla osób, które pozostały w Ukrainie i przebywały tam w skrajnie trudnych warunkach.

Z dostępnych danych wynika, że rok po rosyjskiej agresji na Ukrainę z ochrony czasowej w Polsce korzysta prawie 1 mln obywateli Ukrainy, głównie kobiet i dzieci. Łącznie ważne zezwolenia na pobyt w kraju posiada natomiast 1,4 mln osób (<https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> 29.09.2023 r.). Pozostała część z ok. 2 mln wszystkich wjeżdżających, opuściła Polskę.

Jako naród Polacy zdali w sposób imponujący egzamin z humanitaryzmu. Oczywiście działania pomocowe mogłyby być lepiej zorganizowane na poziomie krajowym. Należy jednak podkreślić, że występująca wówczas presja czasu oraz bezprecedensowa liczba uchodźców stanowiły fakt, że żadne państwo europejskie po drugiej wojnie światowej nie przyjęło tak dużej liczby ludzi uciekających przed wojną. Dlatego działania pomocowe Polaków zyskały uznanie w opinii społeczności międzynarodowej. Znalazły także odbicie w ocenie ze strony ludności ukraińskiej, charakteryzujące się ogromną wdzięcznością dla Polaków.

References:

1. Baszczak, Ł. Wincewicz, A. Zyzik, R. (2023). *Polacy i Ukraińcy – wyzwania integracji uchodźców*. Warszawa: Polski Instytut Ekonomiczny.
2. Bodziany, M. (2010). *Społeczne skutki wojen*. Repozytorium Centrum Otwartej Nauki, Bellona nr 2/2010.
3. Bożyk, P. (2004). *Egzemplifikacja międzynarodowych stosunków gospodarczych*. Warszawa: WSHiP im. Łazarskiego.
4. Castles, S. Miller, M. J. (2011). *Współczesne migracje międzynarodowe*. Warszawa: PWN.
5. Duszczyk, M. Kaczmarczyk, P. (2022). *Wojna i migracja: napływ uchodźców wojennych z Ukrainy i możliwe scenariusze na przyszłość*. CMR Spotlight 4(39), kwiecień 2022.
6. Eberhardt, A. Iwański, T. Konończuk, W. (red.). (2023). *Rok wojny o analizach Ośrodka Studiów Wschodnich*. Warszawa: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia.
7. Georgica, J. P. (2018). *Polskie migracje w świetle procesów globalnych*. Warszawa: PRESSCOM.
8. Grabkowska, S. Pięta-Szawara, A. (2023). *Wsparcie Polski na rzecz uchodźców z Ukrainy w obliczu wojny w 2022 r. Wybrane aspekty*, JOURNAL OF MODERN SCIENCE TOM 1/50/2023.

9. <https://caritas.pl/ukraina/> (dostęp 05.10.2023 r.).
10. <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/uchodzca;3990750.html> (dostęp: 27.09.2023 r.).
11. <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> (dostęp 29.09.2023 r.).
12. <https://www.gov.pl/web/udsc/ochrona-miedzynarodowa-w-2022->(dostęp: 20.06.2024 r.).
13. <https://www.infor.pl/prawo/nowosci-prawne/5635962,Polska-pomoc-dla-Ukrainy-2022-ile-kosztowala.html#ile-w-2022-roku-polska-wydala-na-pomoc-ukrainie> (dostęp 28.05.2024 r.)
14. Informacja statystyczna za I kwartał 2022 r. Straż Graniczna, Warszawa, kwiecień 2022.
15. Ivasechko, O. Turchyn, Y. Astramiwicz-Leyk, T. (2023). Mechanisms for the Protection of Ukrainian Refugees in the EU Member States. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
16. Jarmoszko, S. (2011). Antroposfera bezpieczeństwa wobec zagrożeń współczesnego świata (antropologiczna próba systematyzacji). [w:] A. Kusztełek (red.), Bezpieczeństwo współczesnego świata. Wyzwania i zagrożenia. Poznań: WSHiU.
17. Kacperska, E. Kacprzak, M. Kmiec, D. Król, A. Łukasiewicz, K. (2019). Migracje międzynarodowe w Europie, trendy, problemy, wyzwania. Warszawa: SGGW.
18. Konwencja dotycząca statusu uchodźcy z 1951 r. (Konwencja geneńska), Dz.U.1991.119.515.
19. Pozniak, O. (2023). The Situation of Forced Migrants from Ukraine in Europe after Russian Military Aggression and the Problems of Ukraine's Migration Policy in These New Conditions. Warszawa: Centre of Migration Research.
20. Skibiński, F. (1978). Rozważania o sztuce wojennej. Warszawa: Wojskowy Instytut Historyczny.
21. Stoła, D. (2018). Historia człowieka to historia migracji, [w:] M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach. Warszawa: Scholar.
22. Uchodźcy z Ukrainy w Polsce. Wyzwania i potencjał integracji, Raport Monitor Deloitte, październik 2022 r.
23. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Dz.U.2023.103.
24. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 2003 Nr 128 poz. 1176.
25. Waszczykowski, S. (2022). Rosyjskie zbrodnie wojenne podczas agresji na Ukrainę w 2022 roku. Warszawa: Instytut Nowej Europy.